

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 991
van **LUDWIG VANDENHOVE**
datum: 8 september 2020

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Robotmaaiers - Gevaren voor dieren

Robotmaaiers die 's nachts ingeschakeld blijven om gras te maaien, zijn 'dodelijk' voor een aantal dieren. Vooral egels hebben er last van, maar ook nog andere dieren die zich 's nachts in het gras begeven (onder andere slakken, kikkers, padden, salamanders, mollen etc.).

In Wallonië is er inmiddels al een gemeente die een gebruiksverbod tijdens de nacht opgelegd heeft.

1. Onderschrijft de minister dit probleem?
2. Is de minister van plan ter zake initiatieven te nemen, bijvoorbeeld een omzendbrief met suggesties voor de Vlaamse gemeentebesturen qua verbodsbepalingen of qua gebruik van de robotmaaiers 's nachts?
3. Overweegt de minister desgevallend een Vlaamse maatregel in te voeren?

ANTWOORD

op vraag nr. 991 van 8 september 2020

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Ja, zie wetenschappelijke bijdrage INBO in het antwoord op deelvraag 1. (wetenschappelijke achtergrondinformatie)
2. Neen, tenzij uit verder onderzoek blijkt (zie wetenschappelijke bijdrage INBO), dat er nood is aan sensibilisatie om dit probleem te verhelpen. Vergeet niet dat het gebruik van robotmaaiers zeer divers (gaande van privétuinen met beperkte tot relatief grote oppervlakte tot en met industrieterreinen en sportvelden met grote oppervlakte) is en een algemene regel onnodig veel restricties oplegt en nauwelijks handhaafbaar zou zijn.
3. Neen.

Wetenschappelijke achtergrond bij de problematiek van de egel in stedelijke omgeving en het gebruik van robotmaaiers na zonsondergang en voor zonsopgang

De egel is een insectivoor zoogdier (in de praktijk eerder omnivoor) dat vooral nachtactief is en kenmerkend een winterslaap houdt. Als een egel gevaar detecteert staat hij kort even stil waarna hij vlucht of zichzelf een tijdlang oprolt tot een bolletje om zich zo tegen mogelijke aanvallers te beschermen. Door die verdedigende houding en immobilisatie zou een aanrijding tussen een egel en een robotmaaier zich kunnen voordoen. Of, in voorkomend geval, een dergelijke confrontatie daadwerkelijk aanleiding geeft tot verwondingen, werd onderzocht in een [samenwerking](#) tussen de universiteiten van Aalborg (DK) en Oxford (GB). Zij testten een aanrijding van een aantal dode egels in drie verschillende posities (zijligging met de kop naar en weg van de robotmaaier en staande met de kop naar de robotmaaier) en dit met verschillende modellen van robotmaaiers. De resultaten werden wel nog niet gepubliceerd of kenbaar gemaakt.

In deze eerste fase van het onderzoek werd evenwel voorbijgegaan aan de mogelijkheid dat egels tijdens hun nachtelijke rondzwervingen op zoek naar voedsel en/of partner, robotmaaiers instinctief zouden vermijden. Om dit na te gaan plannen de onderzoekers een vervolgstudie met levende egels en robotmaaiers zonder messen. De Deense onderzoekers geven aan dat er zeker andere oorzaken van de vaak opgemerkte verwondingen mogelijk zijn zoals hondenbeten, grastrimmers of bosmaaiers.

Recent onderzoek in Vlaanderen toont eveneens aan dat egels die met necrotiserende wonden binnengebracht in opvangcentra drager zijn van de bacterie *Corynebacterium ulcerans*. Deze bacterie verspreidt zich vermoedelijk in de populatie als gevolg van intraspecifieke agressie in het paarseizoen en geeft zo aanleiding tot etterende wonden bij een groot deel van de mannelijke dieren.

De aanwezigheid van egels in het landschap wijst op voldoende variatie in het landschap, beperkte fragmentatie en een rijkdom aan ongewervelde dieren. De aan- of afwezigheid van egels is dus een goede indicator om na te gaan hoe het met de omgeving en de natuur gesteld is. Op basis van geregistreerde [zichtwaarnemingen](#) merken we in Vlaanderen een achteruitgang met de helft van de egelpopulatie over

een periode van de laatste 10 jaar. De resultaten en conclusie van dit onderzoek zijn echter bij gebrek aan een eenduidige monitoringstechniek enkel als indicatief te beschouwen. Hoewel het vaststaat dat de egel het de laatste tijd minder goed doet, ontbreekt het ons momenteel aan objectieve monitoringsdata om na te gaan hoe het precies met de populatie gesteld is. Want ook in andere West-Europese landen rapporteert men een achteruitgang van dit nachtelijk actief zoogdier.

Volgens verspreidingskaarten op www.waarnemeningen.be lijkt het dat de egel nog gebiedsdekkend voorkomt in Vlaanderen, wat op zich belangrijk is voor herstel van de populatie gezien de egel nogal honkvast is en beperkt migreert.

Mogelijke oorzaken van achteruitgang werden eerder aangehaald in het gecoördineerd antwoord van ANB en INBO op de vraag om uitleg nr. 2264 d.d. 18/05/2020 van Ludwig Vandenhove over "de ziekte bij egels".

De eenvoudigste oplossing om te vermijden dat robotmaaiers egels kwetsen, is om ze enkel nog overdag te gebruiken. Ook ten aanzien van andere nachttactieve kleine dieren zoals ambibieën en mollen – die 's nachts op zoek zijn naar regenwormen in het korte en vochtige gras – is dit zo. Aanvullend zouden eigenaars nog slechts een beperkt deel van het gras in hun tuin kort kunnen houden met robot- of andere maaiers en de rest inrichten als natuurlijke border of tuin (zie bv. de campagne "[Bye bye grass](#)" voor meer duurzame tuinen). Dit levert een win-winsituatie op voor de egel door een beperkter risico (minder maaien) en geschiktere habitat met nestplaatsen en natuurlijk voedsel (ongewervelden, kleinfruit, ...). Gezien tuinen in Vlaanderen samen ongeveer 8% van het totale oppervlak in beslag nemen, betekent dit een niet te verwaarlozen aandeel van ons landgebruik. Natuurlijke herinrichting van de tuinen zou niet enkel de egel ten goede komen maar tegelijk ook veel andere kleine zoogdieren, vogels, amfibieën, insecten, planten en zelfs het klimaat. Blijvend inzetten op sensibilisatie voor meer natuurlijke tuinen lijkt dan ook verder aangewezen.

Verder zien we dat fabrikanten van robotmaaiers nieuwe technologieën (zoals een detectiesysteem, aangepaste messen, ...) aanwenden om hun toestellen veiliger te maken. Echter door de grote verscheidenheid aan modellen op de markt zien we dat dergelijke optimalisaties enkel worden aangewend in de klasse van de duurdere maaiers. Bovendien zijn de gangbare veiligheidsmaatregelen in dergelijke duurdere toestellen waarschijnlijk nog steeds ontoereikend om (jonge) egels afdoende te beschermen. Positief is goodwill van de fabrikanten om te investeren in innovatie en veilig gebruik van de robotmaaiers voor mens en dier.

Om na te gaan wat de directe impact is van robotmaaiers op egels is het beter om de resultaten van het Deens Brits onderzoek af te wachten. Dit zal ons in staat stellen om, indien nodig, een nog meer gerichtere aanpak te verwezenlijken.